

Kedinizi Beslemek: Kedigil Beslenmesinin Temellerini Bilin

Lisa A. Pierson, Veteriner Hekim
catinfo.org

Diyet sağlığın temelidir. Bu makale kedigil beslenmesinin çoğunlukla görmezden gelinen bazı prensiplerini ortaya koyuyor ve kuru mama yerine konserve mamayla beslendiklerinde optimal sağlıkta olma ihtimallerinin neden *çok* daha fazla olduğunu açıklıyor. Kedi(leri)nize ne verdiğiniz konusu üzerine biraz düşünmeniz hayatları boyunca büyük faydalar sağlayabilir ve çok büyük ihtimalle ciddi, ağrılı, hayati risk içeren, maliyetli hastalıklardan korunmalarında yardımcı olabilir.

Sayıları gitgide artan, beslenme konusunda bilgili birçok veteriner artık kuru mama yerine konserve mamaları şiddetle tavsiye ediyor. Buna rağmen hâlâ çok sayıda veteriner kuru mamayla beslenmeyi tavsiye ediyor ya da buna göz yumuyor. Üzücü bir biçimde, türe uygun olmayan bu besin kaynağı, aşığıda tartışıldığı şekilde kedilerimizde hastalıklara davetiye çıkarıyor.

İnsan doktorları gibi veterinerler de okulda beslenme konusunda çok az eğitim görüyor ve konular da çoğunlukla büyük pet gıdası şirketlerinin temsilcileri tarafından öğretiliyor ya da öğretim programı ticari pet gıda endüstrisinin üyeleri tarafından sponsor ediliyor (ve çok güçlü bir şekilde yönlendiriliyor). Bu da büyük bir çıkar çatışmasını ifade ediyor. Mezun olduktan sonra beslenme "eğitimimiz" için en yaygın ulaşılabilir kaynak gene, sözde "tedavi edici/reçete" diyetlerini [therapeutic/prescription diets] üreten bu büyük şirketler olmaya devam ediyor. Maalesef bunun sonucunda da veterinerler beslenme tavsiyesi almak için her zaman en iyi kaynak olmuyor.

Kuru gıda bağımlıları

Eğer kediniz kuru mama bağımlısıysa lütfen catinfo.org'da kenardaki bölümde bulunan "Kuru Mama Bağımlılarının Konserve Mamaya Geçişi için Tüyolar"a [Tips for Transitioning Dry Food Addicts to Canned Food] bakın. Bakıcıları çok sabırlı olursa ve yeterince numara denerlerse *tüm* kediler su zengini, düşük karbonhidratlı bir beslenme düzenine geçirebilirler.

Veterineriniz tarafından satılan herhangi bir "reçete" diyeti de dahil olmak üzere kuru mamayla ilgili sorun nedir?

Kuru mamayla ilişkilendirilen üç temel olumsuz konu şunlardır:

1) **Su miktarı çok düşüktür.** Bu kedinizi ciddi ve hayati risk içeren idrar yolu hastalıklarına meyilli hale getirir; **buna son derece ağrılı ve ölümcül olan (ve tedavisi çok pahalı olan) idrar yolu tıkanıklıkları da dahildir.**

Susuz diyetlerle kedileri beslemenin neden olduğu inanılmaz ızdırapları görmek için catinfo.org'da Opie'nin resimlerine bakınız.

2) **Karbonhidrat yükü çok fazladır.** Bu muhtemelen kedinizi şeker hastalığına, obeziteye ve bağırsak hastalıklarına meyilli hale getirir. Düşük karbonhidratlı kuru mamaların da sağlıklı olmadıklarını not ediniz çünkü bunlar hâlâ susuzdur ve içlerindeki

değerli besinlerin yok olacağı ya da değişeceği biçimde pişirilmişlerdir.

3) **Protein tipi – bitkisel proteinlerin hayvansallara göre çok fazla olması.** Kediler “zorunlu etobur”dur [obligate carnivore] ve et yemek için tasarlanmışlardır; tahıl ve bitki değil. Tahıllar sadece pet gıdası şirketinin kâr marjını yükseltmeye hizmet eder ve kedinizin sağlığını desteklemez.

Diğer negatif konular şunlardır:

- Bakteriyel kirlenme (kusma ve ishale götürebilir)
- Mantar zehirleri [fungal mycotoxins] (tahıllarda bulunur ve son derece zehirlidir)
- Böcekler ve dışkıları (solunum problemleri oluşturabilir)
- Sıklıkla alerjik reaksiyonlara neden olan bileşenler
- Tüm kuru mamalar yoğun bir şekilde pişirilmiştir. Bu, hayati besinleri yok eder ya da değiştirir.

Benim kedim kuru mamayla gayet iyi!

İnsanların sıklıkla yukarıdaki cümleyi söylediğini duyuyorum. Bununla birlikte aşağıdakileri hesaba katın:

- Yaşayan her canlı hastalık süreçlerinin dış belirtilerini gösterene kadar “iyi”dir. Bu, çok bariz ve basit bir ifadeymiş gibi gelebilir fakat bir düşünürseniz...
- “Kedigil Diyabet Mesaj Panosu”ndaki her kedi, sahipleri diyabetin belirtilerini fark edene kadar “iyi”ydi.
- İdrar yolu tıkanmış her kedi işeme zorluğu çekmeye başlayıp ya mesane yırtılmasından ölene ya da acilen kateter takılması için hastaneye yetiştirilene kadar “iyi”ydi.
- İdrar torbası iltihaplı (sistit) her kedi acılar çekip kanlı idrar çıkarıp kendi suçu olmaksızın kum kabını ıskalayarak evi pisletene kadar “iyi”ydi.
- Her kedi, türsel olarak uygunsuz, hiperalerjenik gıdalarla beslenme sonunda gıda hassasiyeti/İBH (inflamatuvar barsak hastalığı) ya da astım belirtileri gösteren kadar “iyi”ydi.
- Her kedi, o böbrek ya da idrar torbası taşı klinik işaretlere neden olacak büyüklüğe ulaşana kadar “iyi”ydi.
- Tüm kanser hastaları, tümörleri yeterince büyüyünceye ya da klinik işaretler gösterecek kadar uzak bölgelere yayılıncaya kadar “iyi”ydi.

Konu şu ki, hastalıklar canlı tarafından fark edilmeden çok daha öncelerden itibaren “demleniyorlar”.

“Ama benim kedim kuru mamayla iyi/sağlıklı” ifadesinin benim için pek bir şey ifade etmemesinin nedeni bu çünkü ben **önleyici beslenmeye** inanıyorum. Türe uygun bir beslenme uygulansaydı (düşük karbonhidratlı konserve ya da ev yapımı gıda – kuru mama değil) önlenilecek bir tıbbi problemle karşıma bir hasta çıktığında kendimi “Amanın! Tahminimce şu anda o kadar iyi değil” derken bulmak istemiyorum.

Tabi ki, “önleyici beslenme” argümanını kabul etmek için aşağıdaki gerçekleri anlamak gerekir:

- Tüm idrar yolları sistemleri içlerinden uygun miktarda su akarsa çok daha sağlıklı olurlar. Ağrılı, hayati risk içeren ve tedavisi çok pahalı idrar yolu tıkanıklıkları çoğunlukla kediler (özellikle erkek kediler) kuru mamayla beslendiklerinde olur. Tekrarlayacak olursam, catinfo.org'da (*İdrar Yolu Hastalıkları [Urinary Tract Diseases]*) Opie'nin resimlerine bakın. Bu tıkanıklıklar ciddi tıbbi acil durumlardır fakat konserve mamayla beslenen kedilerde -özellikle de mamaya ekstra su eklenirse- son derece azdır. Aynı şekilde, su zengini bir konserve diyetiyle beslenen kedilerin de (erkek ve dişiler) ağrılı sistite yakalanmaları çok daha düşük bir ihtimaldir.
- Kedilerin kalıtımsal olarak düşük bir susama güdüleridir ve suyu yedikleriyle **beraber** almaları gerekir. Kedinin normal bir avı %70 ilâ %75 oranında sudur; kuru mamanın sadece %5-%10'u sudur. **Kedi sahiplerinin hüsnükuruntularının aksine kediler aradaki bu farkı su kaplarından karşılayamaz.** Birkaç araştırma gösterdi ki tüm kaynaklar hesaba katıldığında (mama ve su kabı) konserve mamayla beslenen kediler kuru mamayla beslenen kedilere göre iki kat fazla su tüketiyor.
- Karbonhidratlar bazı kedilerin kan şekeri/insülin dengelerini mahvederek onları diyabete daha eğilimli kılar. Kuru mamalar ve bazı konserve mamalar fazla karbonhidrat içerir; bazıları diğerlerinden çok daha kötü olmak üzere. “Tahıl içermez”in her zaman “düşük karbonhidrat” anlamına gelmediğini (çünkü genelde tahıl yerine patates ve bezelye kullanılıyor) not edin.
- Kediler “zorunlu etobur” durlar; bu, proteinlerini etten karşılamak üzere tasarlandıkları anlamına gelir; kuru mamalarda çok yüksek düzeylerde bulunan tahıl, bezelye ve patatesten değil.
- Popüler söylentinin aksine kuru mamanın diş sağlığına pozitif bir etkisi yoktur ve diş hastalıklarını engellemek için kullanılabileceğine dair bilimsel bir destekten yoksundur. Genellikle bütün olarak yutulur fakat çiğnense bile gevrekler ve parçalanır; dişe karşı törpüleyici bir kuvvet oluşturmaz. Bununla birlikte konserve mama da törpüleyici bir kuvvet oluşturmaz ve kuru mamayla karşılaştırıldığında diş sağlığı açısından daha iyi değildir (fakat daha kötü de değildir). Kedinizin dişlerini her gün fırçalamak, ağızlarını sağlıklı tutmak için en iyi yoldur. Çiğneyecekleri et parçaları vermek de işe yarar. catinfo.org'daki “*Kedi Maması Yapmak – Ağız Sağlığı* [Making Cat Food – Diş Sağlığı]” bölümüne bakınız.

Kedileri doğru beslemek kesinlikle bir “**ya şimdi ödersin ya sonra**” durumudur. Kedi bakanlar genelde konserve mamanın çok pahalı olduğunu ifade eder fakat kuru mamadan kaynaklı hastalıkların tedavisi de hesaba katılırsa veteriner faturasını gördüklerinde konuyu yeniden değerlendirirler.

Kürklü dostunuz kendini, düzgün beslenmeyle engellenebilecek hastalıklı durumların içinde bulmadan “**engelleiyici beslenme**”yi hesaba katınız.

Türe uygun kedigil beslenmesine dair daha fazla detay istiyorsanız okumaya devam ediniz. Önemli noktaları vurgulamak için yukarıdaki bazı bilgiler tekrar edilecektir.

Kediler Yiyeceklerinde Yeterli Miktarda Suya İhtiyaç Duyar

Bu çok önemli bir bölümdür çünkü neden düşük karbonhidratlı, tahılsız kuru mamaların bile kedilerin için optimal bir besin kaynağı olmadığına üzerinde durur. **En ucuz konserve mamanın piyasadaki tüm kuru mamalardan daha iyi olduğunu aklınızda tutun.**

Diğer türlerle karşılaştırıldığında kedilerin çok güçlü bir su içme dürtüleri yoktur. Bu nedenle suyu bol olan gıdaları vücutlarına almaları önemlidir.

Kediler suyun büyük bölümünü yediklerinden karşılamak üzere tasarlanmışlardır çünkü normal avlarının %70'i sudur. Kuru mamalar su oranları % 5-10'lara inecek şekilde çok fazla pişirilmişlerdir oysa konserve mamalar ortalama %78 su içerir. Konserve mamaların kedilerin su ihtiyaçlarına daha uygun olduğu açıktır. Ağırlıklı olarak kuru mamayla beslenen bir kedi konserve mamayla beslenen bir kediye göre daha çok su içer fakat tüm kaynaklardan aldıkları su hesaba katıldığında (yediklerinden aldıkları su ve içtikleri su) kuru mamayla beslenen kedi konserve mama yiyen kedinin yaklaşık yarısı kadar su tüketir.

Su alımında önemli oranlardaki bu düşüş kedileri ciddi böbrek ve mesane hastalıklarına ve çok ağır, tedavisi pahalı ve öldürücü olabilen idrar yolu tıkanıklıklarına yatkın hale getirir.

Konserve mamayı kedinizin idrar yolunu günde birkaç kez yıkamak gibi düşünün. Bu kedinizi, ölüm riski içeren idrar yolu tıkanıklıklarını, enfeksiyonu, iltihaplanmayı da (sistit) içeren idrar yolu sorunlarını ve muhtemelen kronik böbrek hastalığını (kedilerde önde gelen ölüm nedenlerinden biri) geliştirmekten alıkoymaz.

Kedilerin Hayvansal Kökenli Proteine İhtiyacı Vardır

Kediler zorunlu (katı) etoburdur ve besinsel ihtiyaçları bakımından köpeklerden çok farklıdır. "Zorunlu etobur" ne demektir? Kedinizin besinsel ihtiyaçlarını karşılamak için büyük miktarda hayvansal proteinler (et ve organlar) tüketecek biçimde tabiat ana tarafından tasarlandığı anlamına gelir; bitkisel proteinler (tahıllar ve sebzeler) değil.

Tüm proteinlerin eşdeğer olmadığını hatırlamak önemlidir.

Hayvansal dokulardan türetilen proteinlerin eksiksiz bir aminoasit profili vardır. (Aminoasitler proteinlerin yapıtaşlarıdır. Bir yapbozun parçaları gibi düşünün.) Bitkisel tabanlı proteinler zorunlu etobur bir hayvana gereken kritik aminoasitlerin hepsini içermez. Bir proteinin kalitesi ve kompozisyonu (yapbozun tüm parçaları mevcut mu?) onun "**biyolojik değer**"ini ifade eder.

İnsanlar ve köpekler bitki proteinindeki yapboz parçalarını alıp onlardan eksik olanları üretebilirler. Kediler bunu yapamaz. İnsanların ve köpeklerin vejetaryen beslenebilip de kedilerin beslenememesinin nedeni budur. (Köpekler için vejetaryen beslenmeyi önermediğimi not ediniz.)

Genel olarak konuşursak, çoğunlukla ağırlıklı olarak bitkisel olan ve daima çok pişirilmiş olan kuru mama proteininin kalitesi, konserve mamalardaki çoğunlukla et tabanlı olan ve daha az pişirilmiş proteine eşdeğer değildir. Bu nedenle kuru mamadaki protein daha düşük bir biyolojik değere sahiptir. Bitki proteinleri et proteinlerine göre daha ucuz olduğu için mısır, buğday, soya, pirinç vb. ürünleri kullanırken pet gıdası şirketlerinin daha büyük bir kâr marjı olur.

Kuru madde üzerinden hesaplandığında (ambalajdaki değerler ıslak ağırlık değerleridir) çoğu konserve mama kuru mamadan daha fazla protein içerir. Fakat unutmayın ki protein miktarı tek başına tüm hikayeyi anlatmaz; kritik olan konu proteinin biyolojik değeridir.

Kedileri Çok Fazla Karbonhidratla Besliyoruz

Doğal ortamlarında kediler onlara rutin olarak verdiğimiz kuru mamalardaki (ve bazı konserve mamalardaki) yüksek düzeylerdeki karbonhidratı (tahıl, patates, bezelye vb.) hiçbir zaman tüketmezler. Vahşi yaşamda kedinizin normal avı (kemirgenler, kuşlar, kertenkeler vb.) ona yüksek proteinli, yüksek nemli, et bazlı, makul miktarda yağ içeren ve %2'sinden daha azı karbonhidrat olan bir beslenme sağlar.

Ortalama kuru mama %35-%50 karbonhidrat kalorisi (kâr marjlarını hatırlayınız) içerir ki bu miktar bazı kedilerdeki şeker/insulin dengesini ciddi şekilde değiştirebilir. (catinfo.org'daki *Diyabet* [Diabetes] bölümüne bakınız.) Buna karşılık kaliteli bir konserve mama ortalama %3-%5 karbonhidrat kalorisi içerir. Tüm konserve mamaların istenilen düşüklükte karbonhidrat içermediğini de not ediniz çünkü bunlar da yüksek miktarlarda tahıl, patates ve bezelye içerebilir. (catinfo.org'un yan barında linki bulunan *Protein/Yağ/Karbonhidrat Çizelgesi*'ne [Protein/Fat/Carb Chart] bakınız.)

Kedilerin karbonhidrat ihtiyaçları yoktur ve daha kaygılandırıcı olanı, yüksek karbonhidrat içeren bir beslenmenin sağlıklarına zararlı olabileceği gerçeğidir. Bir otoburu (at, inek vb.) hiçbir zaman etle beslemezsiniz; o zaman neden bir etoburu etle aromalandırılmış kahvaltılı gevrekleriyle besliyoruz.

“Taze” Düşünün!

Beslenme uzmanlarının taze, işlenmemiş gıdaların (meyva, sebze, et vb.) bulunduğu “süpermarketlerin kenar reyonlarından alışveriş yapın” dediğini çoğumuz duymuşuzdur. Söylemeye gerek yok; kuru pet gıdası çok yüksek düzeyde işlenmiştir ve kesinlikle marketin çevresine yakın hiçbir yerde de bulunamazdı.

Kedilere neden kuru mama veriyoruz? Cevabı gayet basit. Tahıllar ucuzdur. Kuru mama rahattır. Alınabilirlik ve rahatlık sattırır.

Su yoksunu, yüksek karbonhidratlı, aşırı pişirilmiş, bakteri dolu kuru mamayla birçok kedi hayatta kalıyor mu? Evet, çoğu kalıyor. Buna rağmen ben kedilerimi ve hastalarımı optimal sağlık sunan bir diyetle beslemeyi tercih ediyorum; sadece hayatta kalmayı sunan bir diyetle değil. “Hayatta kalmakla” “serpilmek” arasında çok büyük bir fark vardır.

“Ne yiyorsak oyuz” sadece gereksiz bir klişe değildir. Yukarıda ifade edildiği gibi

beslenme her canlı varlığın optimal sağlığı için temeldir; dört bacaklı arkadaşlarımızın da dahil olmak üzere.

Optimal kedigil beslenmesiyle ilgili daha fazla okumak isterseniz bu makalenin tamamını, ayrıca kum kabı meseleleri ve ev-yapımı dengeli bir mamanın hazırlanması da dahil olmak üzere kedigil bakımıyla ilgili başka yazıları da bulacağınız catinfo.org'u lütfen ziyaret edin.

Dr. Lisa A. Pierson
catinfo.org
Kasım 2013